

ἀρχουσάν τῃ πόλει ποττάν πόλιν τῶν Ἀσινάϊων καὶ ἐπὶ πλεῖον προάξεται, καὶ διότι ἀποδέχεται ἅ πόλιν φιλοφρόν(ως) τάν τε θυσίαν, ἂν μέλλει ἄγειν ἅ πόλιν τῶν Ἀσινάϊων (τ)ῇ Δάματρι (τ)ῇ Χθονίῃ, (καὶ ...)· καταστῆσαι δὲ καὶ Θεαρδόκον, ὅστ(ι)ς ὑποδέξε(ται) παρὰ γινόμενους (τούς) συνθύτας ἐπὶ τάν θυσίαν τῶν (παρ' ἡμῶν) χθονίων· (ἐπαινέσαι) δὲ καὶ τοὺς πρεσβευτάς ἐπὶ τε τῇ ἐνδομῇ καὶ τ(ῇ) ἀναστροφῇ (ἢ) π(ε)πύηται ἀξίως ἐκτέρων (τῶν) πολιῶν· δόμεν δὲ καὶ ξένια ταῖς πρεσβευταῖς Ἀπελλ(ᾶν τὸν ταμίαν) τὰ μέγιστα ἐκ τῶν νόμων· τοὺς δὲ νομογράφους (τοὺς) κα(τ)ασταθέντας καταχωρίσαι τὸ (δὲ) τὸ δόγμα εἰς τοὺς Δαμιουργούς· τοὺς (δὲ) λαί(ν)α(ν) ἐγδόμεν στάλιν καὶ ἀναγράψαι (τόδε τὸ) δόγμα καὶ ἀναθέμεν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Δάματρος τῆς Χθονίης, ὅπως ὑπόμναμα ἢ ἐκτέραις ταῖς πόλεσι εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον· καλέσαι δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐπὶ τάν κοινάν ἐστίν τούς πρεσβευτάς ὅσας καὶ ἡμέρας ἐπιδαμῶντι· τὸ δὲ ἀνάλωμα δότω εἰς ταῦτα Ἀπελ(λᾶ)ς ὁ ταμίης. Θεαρδόκος Ἀγόραιοις Πραξίᾳ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 3 Ἰανουαρίου 1860.

ΔΙΟΜΠΑΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΥ.

(Συνέχ. ὅρα φυλλάδ. 382, σελ. 498.)

Ἐγεννήθη δὲ ὁ Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος τὴν 1 Ἰανουαρίου τοῦ 1789 ἔτους ἐν Χίῳ ἐξ ἐγκρίτων γονέων. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων, πιθανῶς δὲ καὶ ἐκ τῶν τοῦ Βυζαντίου, ὅπου Κοντόσταυλοι ἐκαλοῦντο οἱ ναύαρχοι. Φοιτήσας μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ εἰς τὰ ἐν Χίῳ σχολεῖα, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς Ἀρστελοδάμον καὶ Βονωνίαν τῆς Ἰταλίας, ἵνα ἀκούσῃ καὶ ἀνώτερα μαθήματα. Ἐπιδοθεὶς δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐμπορίαν, διέτριψε δεκαετίαν ἐν Βιέννῃ, ὅπου, θεραπέων πάντοτε μετὰ τοῦ λογίου καὶ τὸν καρδίων Ἑρμῆν, ἀνεζήτηι περιπαθῶς τὴν φιλίαν τῶν ἐκεῖ πεπαιδευμένων Ἑλλήνων, οἷον τοῦ Φαρμακίδου, Κοκκινάκου καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ ὑπεστήριζε λόγῳ καὶ ἔργῳ πᾶν κοινωφελὲς ἔργον. Ἐτιμᾶτο δὲ ἰδιαζόντως καὶ ὑπὸ τῶν ξένων διὰ τε τὸν νοῦν καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων· διὸ, ὅτε τὸ 1815 συνεκρότηθη τὸ περικύνημον τῶν ἡγεμόνων συνέδριον, προσ-

εκαλεῖτο εἰς τε τοὺς χοροὺς τῆς αὐλῆς καὶ τὰς λοιπὰς ἐπισήμους τελετάς.

Φύσει ὢν ἐπιχειρηματίας μετέφερε τὸ 1817 τὸν ἐμπορικὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς Ἀγγλίαν (Λονδῖνον), ὅπου ἕως τότε οὐδεὶς ἄλλος ἑλληνικὸς εἶχε κατασταθῆ. Ἡ μετάθεσις δὲ αὕτη ἐπέφερε δύο ἀξιολόγωτάτους καρπούς· πρῶτον μὲν ἤνοιξε τὸν ὁδὸν εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας ἐμπόρους, καὶ δεύτερον, ἔσεισε τὰ θεμέλια τῆς μετ' οὐ πολὺ καταπεσούσης, ἐνεκα τῆς ἑλληνικῆς δραστηριότητος, ἀγγλικῆς ἐταιρίας, ἥτις εἶχε συγκεντρώσει εἰς χεῖρας αὐτῆς πάσας τὰς μετὰ τῆς Ἀνατολῆς συναλλαγὰς.

Μεταβαίνων ἐκ Βιέννης εἰς Λονδῖνον διήλθε διὰ Παρισίων, καὶ συνέδεσεν οἰκειοτάτας σχέσεις μετὰ Κοραῆ. Ὁμολογῶν δὲ τὸ κοινωφελέστατον τῆς διαδόσεως τῶν συγγραμμάτων τούτου, συνετέλεσε δι' αὐτῶν χρηματικῶν συνεισφορῶν εἰς τοῦτο, ἃς μάλιστα ἀπὸ τοῦ 1823 καὶ εἰς τακτικὴν ἐτησίαν χορηγίαν μετέβαλεν· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς ἐδαπάνησεν, ὥς ἐγένετο ἤδη διὰ τοῦ τύπου γνωστὸν, πολλὰς χιλιάδας φράγκων εἰς τε ἐξαγορὰν τῶν βιβλίων, εἰς μεταφορὰν τῆς βιβλιοθήκης καὶ εἰς ἀνέγερσιν τοῦ τάφου αὐτοῦ.

Συνετέλεσε δὲ καὶ ἄλλως ὁ μακαρίτης Κοντόσταυλος εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, ἀποστέλλων βοηθείας εἰς τὰ ἐν Χίῳ σχολεῖα καὶ δαπανῶν εἰς ἀνατροφὴν νέων προωρισμένων εἰς διδασκαλίαν. Ἐχων δὲ καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην, ἐδωρήσατο αὐτὴν τὸ 1820 εἰς τὰ σχολεῖα αὐτὰ, ὅπως πρὸ πάντων εὐκολύνη τὰς μελέτας τῶν καθηγητῶν, μεθ' ὧν συνελέγετο καὶ ὁ ἀοιδίμος αὐτοῦ φίλος Ν. Βάμβας. Ἐν Λονδῖνῳ διατρίβων ἐξωκειώθη μετὰ πολλῶν Ἀγγλῶν, προέκλεσε πολλὰ δωρήματα εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Χίου, καὶ συνετέλεσεν οὐ μικρὸν εἰς τὴν διέγερσιν τοῦ ὑπὲρ τῶν δούλων Ἑλλήνων αἰσθήματος.

Ἐπὶ τῆς πολυθρηνήτου καταστροφῆς τῆς Χίου, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποθανόντος, ἡγχαλωτίσθησαν ἡ μήτηρ καὶ αἱ τρεῖς ἀδελφαί, καθὼς καὶ τρεῖς ἐξαδέλφαι αὐτοῦ. Ἀλλ' ὥς οἰκειότατος τοῦ γνωστοτάτου φίλου τῆς Ἑλλάδος Ἀμιλτωνος κατώρθωσε ν' ἀπελευθερώσῃ καὶ τὰς ἐπτά, ὧν τὰς τελευταίας ἐτήρησε παρ' αὐτῷ τιμῶν ἴσα τῇ ἐναρέτῳ αὐτοῦ συζύγῳ.

Ὁ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ζῆλος τοῦ Κοντοσταύλου ἦτο φυσικὸν ν' αὐξήσῃ μετὰ τὸ 1821· δὲν περιορίσθη δὲ εἰς ἀπλᾶς χρηματικὰς συνδρομὰς, οὔτε εἰς τὴν ἐξ ἰδίων κατάρτισιν ὁλοκλήρου φορτίου πολεμεφοδίων τὸ ὁποῖον ἔστειλε τὸ 1822 ἐκ Μεσσίτης εἰς Νεόκαστρον, ἀλλὰ καὶ προσωπικῶς μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα, διατρίψας ἰδίως ἐν Τριπόλει μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Α. Μεταξᾶ, καὶ ἐν Ὑδρᾷ μετὰ τῆς σεμνῆς дуάδος τῶν Κουντουριωτῶν καὶ τοῦ Α. Βούλγαρη. Ἀνέθετο

δὲ αὐτῷ ἡ κυβέρνησις διαφόρους ὑπηρεσίας, καὶ μάλιστα τὴν πρὸς τὸν Κόγχραν καὶ τὸν Νάπιερ διαπραγματεύσιν, ὅπως ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀρχηγοί, ὁ μὲν τοῦ στόλου, ὁ δὲ τοῦ στρατοῦ.

Ἀλλὴν ἀξίαν λόγου ὑπηρεσίαν ἐξετέλεσε, τὴν ἐμπιστευτικὴν ἐκείνην, περὶ ἧς λέγει ἡ ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1825 ἐπιστολὴ τοῦ Κοραῆ, ἧς ἐγένετο ἀνωτέρω μνηεῖα. Ὁρέλῃσε δὲ κατὰ πολὺ τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα διατρίψας ἑτοῦς ὁλόκληρον ἐπὶ τῆς φρεγάτας τοῦ Ἀμιλτωνος, καὶ ἐξάπτων τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα συμπάθειαν τοῦ γενναίου Ἀγγλοῦ, καὶ δίδων σχέδια καὶ γνώμας, καὶ διαβιβάζων πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν συμβουλὰς καὶ εἰδήσεις, κατὰ τὰς πρὸς τὸν Ἀμιλτῶνα ὁδηγίας, αἰτήσεις, χάρις εἰς τὴν θερμὴν μετὰ τούτου φιλίαν, ἐγένοντο αὐτῷ γνωστά.

Γνωστά εἰσι τὰ περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν δύο φρεγατῶν, ἀφότου μάλιστα ὁ μακαρίτης Κοντόσταυλος ἐδημοσίευσεν ἰδιαίτερον περὶ αὐτῶν πόνημα (*). Ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ εἶχε παραγγεῖλει εἰς Ἀμερικὴν τὴν κατασκευὴν δύο φρεγατῶν· ἀλλ' ἡ ἐπιχείρησις, ἀφρόνως διαταχθεῖσα καὶ οἰκτρότερον διεξαχθεῖσα, κατήντησε τὸ 1826 εἰς σημεῖον ὅσον ἐνδέχεται ἐπιζημιον πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ εἶχεν ἀποστείλει εἰς Ἀμερικὴν 750,000 τάλληρα πρὸς τοὺς ἀναλαβόντας τὴν ναυπηγίαν· ἀλλ' αὗτοι, συμφωνήσαντες καὶ μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ἐπιτροπῆς, ἀπάντησαν τὴν 31 Ὀκτωβρίου ὅτι εἶχον δαπανήσει 250,000 ταλλήρων πλέον τῆς σταλείσης ποσότητος, καὶ ὅτι ἀπῆρτουντο ἔτι 250,000 πρὸς τελειοποίησιν τῶν δύο πλοίων. Δὲν ἐδίστασαν δὲ καὶ συναλλαγματικὰς νὰ ἐκδώσωσιν εἰς βάρος τῆς ἐπιτροπῆς. Εἰς τὴν δεινотάτην ταύτην θέσιν εὐρεθεῖσα ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ ἐκποιήσῃ καὶ τὰς δύο φρεγάτας· ἀλλ' εἰς μόνος παρουσιάσθη ἀγοραστής, δούς καὶ διὰ τὰς δύο ἑκατὸν χιλιάδας ταλλήρων μόνον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀνωτέραν ταύτης προσφορὰν ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ, καθόσον τὸν αὐτὸν χρόνον ἐν Νεοεβόρακῳ ἐπωλήθησαν δύο ἕτερα μεγάλα πλοῖα, τότε ναυπηγηθέντα διὰ τὴν Κολομβίαν, ἦτοι μία φρεγάτα καὶ ἓν δίκροτον, ἡ μὲν ἀντὶ 33,000 τὸ δὲ ἀντὶ 70,000 ταλλήρων.

Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς μόλις ἐγνώριζον τὸν Ἀλ. Κοντόσταυλον· ἀλλὰ τοσούτῳ ἀρίστην ιδέαν εἶχον περὶ τῆς συνέσεως καὶ τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ, ὥστε, ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ εἰς ἣν εὐρίσκοντο, πρὸς μόνον αὐτὸν ἐνόμισαν ὅτι πρέπει νὰ καταφύγωσιν.

Ἀδύνατον ἦτο εἰς ἐκείνον νὰ ἐγκαταλείψῃ, ἐπὶ μακρὸν μάλιστα χρόνον, τὸν ἐμπορικὸν αὐτοῦ οἶκον.

(*) Τὰ περὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ φρεγατῶν κλ. Δθ. 183ῃ. Αἱ ἐν τῷ βιβλίῳ ταύτῃ περιεχόμεναι εἰδήσεις εἰσὶν ἀναπόφευκτοι εἰς πάντα τὸν θέλοντα νὰ μελετήσῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος.

ἀλλ' ὅτε παρίστησαν αὐτῷ ὅτι, ἄνευ τῆς μιᾶς τούλάχιστον τῶν φρεγατῶν, ὁ Κόγχραν οὐδέποτε ἤθελε συγκατατεθῆ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου ἐκινδύνευεν ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν, προτίμησε τῶν ἰδίων τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος καὶ μετέβη εἰς Νεοεβόρακον.

Περὶεργότατα ἅμα δὲ καὶ δραματικὰ εἰσὶ τὰ συμβάντα αὐτοῦ ἐν τε Ἀμερικῇ καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἐπάνοδον. Ἐν Νεοεβόρακῳ, καταπτοηθέντες οἱ ἐργολάβοι καὶ αὐτὸς ὁ ἀπεσταλμένος τῆς ἐπιτροπῆς Λαλειμάνδ, γάλλος στρατηγός, καὶ τοὺς λογαριασμοὺς ἀπεποιοῦντο νὰ δείξωσι, καὶ ἐρραδιουργοῦν, καὶ εἰς τὰ δημόσια φύλλα ἔγραφον ἐναντίον τοῦ Α. Κοντοσταύλου, καὶ πάντα λίθον ἐκίνουν ὅπως ματαιώσωσι τὴν ἀποστολὴν. Οἱ Ἀμερικανοὶ, πρὸς οὓς ἔφερε συστατικά, οὔτε ἀντεπεσκέφθησαν αὐτόν. Τοιαῦτα δὲ εἶχον ἐνεργηθῇ κατ' αὐτοῦ, ὥστε κατήντησε νὰ ζῇ ἐντὸς τῆς πολυαριθμοῦ ἐκείνης πόλεως ὡσεὶ ἐρημίτης.

Ἀλλ' ὅτι πρὸ πάντων διέστελλε τὸν Α. Κοντόσταυλον καὶ μέχρι τοῦ γήρως αὐτοῦ ἦτο ὁ καρτερικὸς καὶ ἀνένδοτος χαρακτήρ. Ν' ἀναχωρήσῃ ἀπρακτος ἰσοδυνάμει παρ' αὐτῷ πρὸς ἀτιμίαν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ εἰς Οὐασινγκτωνίαν, τὴν καθέδραν τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως, μίαν μόνην ἔχων συστατήριον παρὰ τοῦ Κοραῆ πρὸς τὸν Ἐβερστ, μέλος τῶν Βουλῶν καὶ ἐνθερμον φιλέλληνα.

« Μὲ εἶναι δύσκολον, λέγει ἐν τῷ προμνημονευθέντι πονήματι αὐτοῦ (σελ. 36), νὰ περιγράψω τὸν ὑποχρεωτικὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον μὲ ὑπεδέχθη ὁ ἐξοχος οὗτος τῆς Ἑλλάδος φίλος. Ἐντὸς 24 ὥρῶν μὲ ἐπαρυσίασεν εἰς τὸν πρόεδρον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν Κ. Ἀδάμς, εἰς τὸν ὑπ. τῶν ἐξωτερικῶν Κ. Ἐρ. Κλέϋ, εἰς τὸν ὑπ. τῶν ναυτικῶν Κ. Σώδερς, εἰς τὸν νομοδιδάσκαλον Κ. Δαν. Οἰέπστερ, εἰς τοὺς συνταγματ. Μπρώτων καὶ Χαῖν, καὶ εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς Γερουσίας καὶ τῆς Βουλῆς, τὰ ὅποια ὡς ἐκ τῆς ἐπιφύρας των ἐδύναντο νὰ μὲ βοηθήσουν. . . . Χαρὰν ἀνέκφραστον ἡσθάνομην παρατηρῶν τὸν ἐνθουσιασμόν μὲ τὸν ὁποῖον συναμιλλῶντο τίς νὰ μὲ γίνῃ ὡφελιμώτερος. »

Μετὰ πολλὰς συνεδριάσεις καὶ ἐξετάσεις τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐργολάβων, πάντες ἐπέισθησαν ὅτι ἐν μόνον καταφύγιον ἔμενε, ν' ἀγοράσῃ ἡ κυβέρνησις τὴν μίαν τῶν φρεγατῶν, ὥστε διὰ τοῦ ἐξ αὐτῆς τιμήματος νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ ἑτέρα· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὐκολον· ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ ἡ ἄδεια τῆς βουλῆς καὶ τῆς γερουσίας, νὰ ἀναγνωσθῇ πολλακίς καὶ νὰ συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιον, καὶ νὰ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου. Καὶ ὅμως τοσαύτη ὑπῆρξεν ἡ δραστηριότης τοῦ Κοντοσταύλου ὥστε, πρᾶγμα ἀπίστευτον, ἐντὸς 12 ἡμερῶν ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὴν Οὐασινγκτωνίαν κατωρθώθη τὸ πᾶν (σελ. 39).

Καὶ ὅμως πολλαὶ ἄλλαι δυσκολίαι ὑπελείποντο ἐν Νεοεβοράκῳ· ἔπρεπε νὰ ἐκτιμηθῶσι τὰ πλοῖα, νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἐργολάβων, καὶ ἐνὶ λόγῳ νὰ διαλυθῇ πᾶσα μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ Ἑλληνος ἀπεσταλμένου διαφορά. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς διατιτὰς καὶ εἰς δικαστήρια καὶ εἰς δικηγόρους ἠναγκάσθη νὰ προστρέξῃ· τὰ δὲ παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθέντα, ἄτινα καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων ἀποδεικνύονται, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐκθεσις εὐρίσκεται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ πονήματι ἀπὸ τῆς σελίδος 14 μέχρι τῆς σελ. 112, εἶναι τῷ ὄντι ἄξια νὰ ἐλκύσωσι τὴν περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου. Τέλος πάντων, ἀπελευθερωθέν τὸ ἕτερον τῶν πλοίων ἢ α' Ἑλλάς», ἀπέπλευσεν εἰς Ἑλλάδα, φέρον καὶ 18 χιλ. διστήλων εἰς μετρητὰ, καὶ τοσοῦτον ὑλικόν, ὥστε ὁ ναύαρχος Μισαούλης ἔλεγεν ὅτι οὐδέποτε εἰς οὐδὲν ξένον πλοῖον εἶδε τοσαύτην ἀφθονίαν.

Ἀλλὰ δὲν εἶχον φθάσει εἰς τὸ τέλος αὐτῶν καὶ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ Ἑλληνος ἀπεσταλμένου. «Ἐνῷ ἐπλέομεν, λέγει (σελ. 113), τὸν ὠκεανόν, ἡμέραν τινα ὀλίγον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἱστάμενος ὄρθιος ὑπὸ τὸ κατάρτιον τῆς πρύμνης, ἔχων τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας καὶ τὸν δεξιὸν πόδα ὀλίγον πρὸ τοῦ ἄλλου, ἔπεσεν ὡς ἀστραπὴ ἔμπροσθέν μου εἰς πέλεγκυς, ὅστις, κόψας μικρὸν τι μέρος τοῦ ὑποδήματός μου, ἐκαρπώθη βαθέως εἰς τὸ κατὰστρωμα. Μὲ ἀταραξίαν ὤψωσα τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶδα εἰς τὴν κόραν τοῦ καταρτίου δύο ναύτας, οἵτινες ἀμέσως μ' ἐζήτησαν συγχώρησιν. Μετὰ δύο ἡμέρας συνέβη ἐκεῖνη ἡ τρομερὰ στάσις ἐκ μέρους τῶν ναυτῶν, τὴν ὁποίαν πολυειδῶς ἐδιηγήθησαν αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ πλοιάρχου φροβερίζοντος μὲ δύο δίκαννα πιστόλια εἰς τὰς χεῖρας νὰ καύσῃ τοὺς πρώτους αἵτινες ἤθελον προχωρήσει ἐναντίον μου, καθυσύχασεν. . . Ἐβιάσθημεν νὰ λάβωμεν τοιαῦτα μέτρα, ὥστε οὔτε ἡμέραν οὔτε νύκτα δὲν εἶχομεν πλέον ἀνάπαυσιν. Τὰ μέτρα ταῦτα ἐματαιώσαν τὸ σχέδιόν των, κατὰ τὸ ὅποιον, ὡς εἰς ἐξ αὐτῶν ὠμολόγησεν εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν τοῦ Ναυπλίου, εἶχαν σκοπὸν νὰ μᾶς ρίψουν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ νὰ μεταφέρουν τὴν φρεγάταν εἰς τὴν Κολομβίαν.»

Μετὰ 52 ἡμέρας, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1826, ἔφθασεν ἡ φρεγάτα εἰς Ναύπλιον, ὅπου, λέγει ὁ Ἕλλην ἀπεσταλμένος (σελ. 116), «ἀνεκαλύφθη ἐντὸς τοῦ δικρότου νέα συνωμοσία ἡ μᾶλλον δευτέρα ἀπόπειρα, ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν δολοφονίαν μας καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ δικρότου εἰς τὸν Ἰμπραχίμ πασᾶν. . . Ὑποπτευθεὶς τοιοῦτόν τι ὁ πλοίαρχος Γρέγορη, καὶ λαβὼν τοὺς ἀξιωματικούς καὶ ἄλλους ἀρωσιωμένους εἰς αὐτόν, ὑπῆγε διὰ νυκτός εἰς τοὺς κοιτῶνάς των, καὶ εὗρεκεν εἰς 12 ἢ 13 κακούργους πελέχεις καὶ

ἄλλα τοιαῦτα ὅπλα ἐπιτήδεια εἰς τὸν σκοπὸν των, κρυμμένα. Τούτους ὅλους ἀπεβίβασεν ἀμέσως εἰς τὴν ξηράν. . . ἡ δὲ Διοίκησις διέταξε τὸν συνταγματάρχον μὲ 30 Ἕλληνας τακτικούς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φρεγάταν.»

Ἰδοὺ δὲ καὶ τρίτον δραματικὸν ἐπεισόδιον. Μεταβάσας τῆς Ἑλλάδος εἰς Αἰγιναν, «ἐνῷ, κατεγινόμεν, προστίθην ὁ Κ. Κοντοσταύλος (σελ. 124), εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ λογαριασμοῦ, βλέπω αἰφνης ἔμπροσθέν μου τὸν πρῶτον ἀξιωματικὸν Κ. Ρούσελ Μπάλδουιν, ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐπροτίμων περισσότερο ἀπὸ πάντα ἄλλον, καὶ ἐρώτησας αὐτὸν εἰς τί δύναμαι νὰ τὸν χρησιμεύσω, μοι εἶπεν ὅτι παρακαλεῖ νὰ τὸν δώσω 12 τουφέκια πρὸς ἰδίαν του ὑπεράσπισιν, διότι ἐπαπειλοῦντο ἀπὸ τοὺς ναύτας των. . . Ἀπεκρίθην ὅτι λυποῦμαι μὴ δυνάμενος νὰ τὸν εὐχαριστήσω, καθότι παραδοθείσης τῆς φρεγάτας εἰς τὴν Διοίκησιν, ἔπαυσε πᾶσα ἐξουσία μου. . . Ἐξελθὼν ὀλίγον ἐπανῆλθε πάλιν ἐνῷ ἔγραφον, κρατῶν ἀνὰ χεῖρας κυκλωιδές τι ἐκ χαρτίου περιτυλιγμένον ἐν εἰδει σχοινίου, καὶ εἰς τὴν ἐρώτησίν μου τί ἦτο, μὲ εἶπε δὲν τὸ γνωρίζεις; Βάσταξε ὀλίγον. Μόλις τὸ ἔλαβα εἰς τὴν χεῖρά μου καὶ εἰς τὴν στιγμὴν ἠναψε καὶ ἔκαυσεν ὅχι μόνον τὴν δεξιάν μου ἀλλὰ καὶ τὰ φορέματά μου» κλ.

Τὴν καρτερίαν καὶ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Κοντοσταύλου ἐθαύμασαν οἱ Ἀμερικανοί. Ὁ Ἐβερετ γράφων αὐτῷ ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τὰ ἀξιοσημείωτα ταῦτα· «Μετὰ μεγίστης προθυμίας μαρτυρῶ τὸν ζῆλον, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν τιμιότητα (good faith) δι' ὧν ἐξεπληρώσατε τὰ ὑμέτερα καθήκοντα μεταξὺ δεινῶν περιστάσεων, καὶ πιστεύω ὅτι ἡ ὑμέτερα πατρίς ὀφείλει κατὰ κράτος εἰς τὴν ὑμέτεραν ὑπομονήν, εὐστάθειαν καὶ καρτερίαν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ πλοίου» κλ. (σελ. 137).

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἥς μέλη ἐπιφανῆ ἦσαν ὁ Π. Μαυρομιχάλης, ὁ Α. Ζαήμης, ὁ Δ. Τσαμαδὸς καὶ ἄλλοι, σπεύσασα ν' ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἀγῶνας τούτους καὶ τοὺς κινδύνους, ὠμολόγησεν ἐπισήμως τὴν 20 Φεβρουαρ. 1827 τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὰ εὐγενῆ ἐκείνου αἰσθήματα, ἐξέφρασε ζωηρὰν ἐγγνωμοσύνην καὶ ἀπένευμε τὰς ἐγκαρδίας εὐχαριστίας τοῦ ἔθνους. Καὶ ὁ κυβερνήτης δὲ θυγατέρα τοῦ Κοντοσταύλου ἐκάλει τὴν Ἑλλάδα. Πυλὸ ὅμως δὲν παρήλθε, καὶ ἐλησμονήθησαν καὶ οἱ κίνδυνοι καὶ οἱ ἀγῶνες καὶ ἡ φιλοπατρία καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, καὶ ἐπεκυρώθη καὶ αὐθις δυστυχῶς τὸ τοῦ Γάλλου ἐκεῖνο τὸ λέγον· «qui sert son pays sert souvent un ingrat.»

(Ἐπεται συνέχεια.)